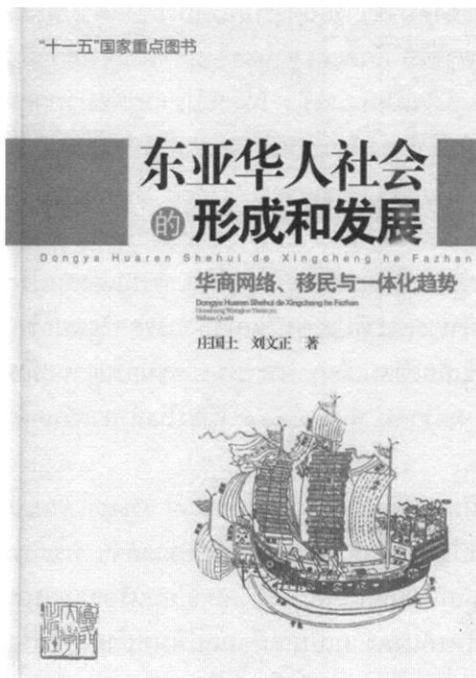

แนะนำหนังสือ

พิภู บุษบก*

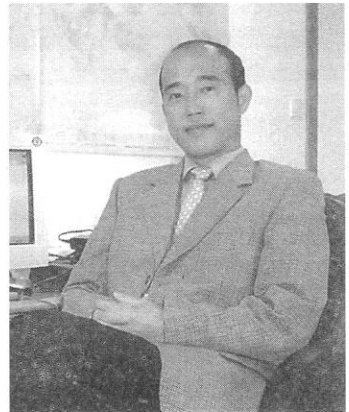
庄国土、刘文正，东亚华人社会的形成和发展：华商网络、移民与一体化趋势（การก่อตัวและพัฒนาการของสังคมจีนในเอเชียตะวันออก：เครือข่ายการค้าของพ่อค้าชาวจีน การอพยพ และแนวโน้มการรวมกลุ่ม）。厦门：厦门大学出版社，๒๐๐๙. ๕๖๑ หน้า。

* นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาประวัติศาสตร์เฉพาะทาง (ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์กับต่างประเทศ) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สาธารณรัฐประชาชนจีน

หนังสือเรื่อง 东亚华人社会的形成和发展：华商网络、移民与一体化趋势 (การก่อตัวและพัฒนาการของสังคมจีนในเอเชียตะวันออก* : เครือข่ายการค้าของพ่อค้าชาวจีน การอพยพ และแนวโน้มการรวมกลุ่ม) (ค.ศ. ๒๐๐๙) เป็นผลงานเขียนของ ศาสตราจารย์จวงกั๋ว (Zhuang Guotu) คณบดีสถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยเซี่ยเหมิน นักวิชาการด้านชาวจีนโพ้นทะเลและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ศึกษาที่มีชื่อเสียงของปะเทศจีน และหลิวเหวินเจิ้ง (Liu Wenzheng) อาจารย์ประจำสถาบันชาวจีนโพ้นทะเลศึกษา มหาวิทยาลัยหัวเฉียว (ประเทศจีน) เป็นผลงานการศึกษาและวิเคราะห์พัฒนาการของสังคมจีนในแต่ละประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน รวมถึงศึกษาและวิจัยสถานะและบทบาทของชาวจีนโพ้นทะเล (Oversea Chinese) ที่มีต่อพัฒนาการทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศที่ชาวจีนโพ้นทะเลอพยพเข้าไปตั้งถิ่นฐาน วิเคราะห์สภาพเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อีกทั้งบทบาทของชาวจีนโพ้นทะเลที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศจีน

เนื้อหาของหนังสือแบ่งออกเป็น ๓ ภาค ประกอบด้วย ภาคที่ ๑ เครือข่ายการค้าของพ่อค้าชาวจีนในภูมิภาคเอเชียตะวันออก การอพยพ และการก่อตัวของสังคมจีน ภาคที่ ๒ นโยบายด้านชาวจีนโพ้นทะเลของรัฐบาลจีนกับการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของสังคมจีนในเอเชียตะวันออก และภาคที่ ๓ การเกิดขึ้นของระบบเศรษฐกิจชาวจีนในเอเชียตะวันออกและแนวโน้มการรวมกลุ่ม

ภาคที่ ๑ เป็นการเสนอบริบททางประวัติศาสตร์อันเป็นมูลเหตุสำคัญที่ส่งผลต่อการอพยพสู่ดินแดนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกของ

ศาสตราจารย์จวงกั๋ว (Professor Zhuang Guotu) คณบดีสถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา (Research School of Southeast Asian Studies) มหาวิทยาลัยเซี่ยเหมิน (Xiamen University) สาธารณรัฐประชาชนจีน

* คำว่า “เอเชียตะวันออก” (East Asia) ที่ปรากฏอยู่ในหนังสือเล่มนี้มีความหมายครอบคลุมถึงทั้งกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกและกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ชาวจีน และการก่อตัวเป็นสังคมจีนในเวลาต่อมา จุดเริ่มต้นของการอพยพสู่ดินแดนต่าง ๆ ของชาวจีนมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการค้าทางทะเล นับตั้งแต่เริ่มมีการค้าทางทะเลชาวจีนก็เริ่มอพยพออกไปตั้งถิ่นฐานยังดินแดนต่าง ๆ โดยเฉพาะสมัยราชวงศ์ซ่งและราชวงศ์หยวนซึ่งเป็นช่วงที่การค้าทางทะเลของจีนเจริญรุ่งเรืองเป็นอย่างมาก เนื่องจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการผลิต เทคโนโลยีการเดินเรือ อุตสาหกรรมต่อเรือที่ก้าวหน้า รวมถึงราชสำนักยังดำเนินนโยบายต่าง ๆ ที่ช่วยสนับสนุนและส่งเสริมการค้าทางทะเล นอกจากนี้ ชาวจีนที่อาศัยอยู่บริเวณมณฑลชายฝั่งทางตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะ “ชาวฝูเจี้ยน” หรือ “ชาวฮกเกี้ยน” ซึ่งเป็นกลุ่มชาวจีนที่มีความสามารถด้านการเดินเรือเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมการค้าทางทะเลระหว่างจีนกับดินแดนต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ปัจจุบันเหล่านี้ก่อให้เกิดการก่อตัวของ “เครือข่ายการค้าของพ่อค้าชาวจีน” ที่มีพ่อค้าชาวฝูเจี้ยนเป็นผู้นำ พ่อค้าชาวจีนเริ่มมีบทบาทสำคัญต่อการค้าทางทะเลทั่วทั้งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทั้งยังก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการของการค้าทางทะเลกับการอพยพสู่ดินแดนโพ้นทะเลของชาวจีนอีกด้วย

ความรุ่งเรืองของการค้าทางทะเลและการก่อตัวของเครือข่ายการค้าของพ่อค้าชาวจีนในสมัยราชวงศ์ซ่งและราชวงศ์หยวนทำให้เกิดการขยายอิทธิพลทางทะเลครั้งแรกของจีน แต่เมื่อเข้าสู่ช่วงต้นราชวงศ์หมิง นโยบาย “ห้ามกิจกรรมทางทะเล” ส่งผลให้การค้าทางทะเลของพ่อค้าชาวจีนซบเซาลง และเป็นการยุติโอกาสในการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีน จนเมื่อมีการผ่อนคลายนโยบายดังกล่าวในช่วงปลายราชวงศ์หมิงถึงต้นราชวงศ์ชิง การค้าทางทะเลของจีนจึงฟื้นตัวขึ้นอีกครั้ง ผู้เขียนมองว่าเป็นโอกาสครั้งที่ ๒ ในการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีน แต่อีกไม่นานต่อมา เมื่อราชสำนักชิงดำเนินนโยบาย “ห้ามกิจกรรมทางทะเล” อีกในช่วงกลางคริสต์ศตวรรษที่ ๑๗ ก็เป็นการยุติโอกาสครั้งที่ ๒ ในการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีน และยังเป็นการสิ้นสุดโอกาสในการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนใน “สมัยจักรวรรดิ” (Imperial China) อีกด้วย เพราะเมื่อราชสำนักชิงผ่อนคลายนโยบาย “ห้ามกิจกรรมทางทะเล” ใน ค.ศ. ๑๖๘๓ ก็เป็นช่วงเวลาที่อิทธิพลตะวันตกแผ่เข้าครอบคลุมภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แล้ว เครือข่ายการค้าของพ่อค้าชาวจีนจึงไม่อาจช่วงชิงบทบาทกลับคืนจากพ่อค้าชาวตะวันตกได้ และการค้าทางทะเลของจีนก็กลายเป็นเพียงส่วนหนึ่งของเครือข่ายการค้าโลกที่มีชาวตะวันตกเป็นผู้นำ

นับตั้งแต่ช่วงคริสต์ศตวรรษที่ ๑๗ เป็นต้นมา ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการค้าทางทะเลกับการอพยพสู่ดินแดนโพ้นทะเลส่งผลให้ชาวจีนจำนวนมากโดยเฉพาะชาวจีนจากมณฑลชายฝั่งทางตะวันออกเฉียงใต้อพยพออกไปตั้งถิ่นฐานยังดินแดนต่าง ๆ กลายมาเป็น “ชาวจีนโพ้นทะเล” ผู้เขียนบรรยายถึงการอพยพสู่ดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ของชาวจีนในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ ๑๗ ถึง ๑๙ รวมถึงการก่อตัวและพัฒนาการของสังคมจีนของกลุ่มประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้หวั่น ญี่ปุ่น และเกาหลี่เหนือระหว่างช่วงคริสต์ศตวรรษที่ ๑๗ ถึงต้นคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ อย่างละเอียด โดยแยกบรรยายเป็นรายประเทศ โดยในส่วนของประเทศไทยนั้น มีการวิเคราะห์ถึงรูปแบบการอพยพของชาวจีน โดยแบ่งออกเป็น ๓ รูปแบบตามแต่ละช่วงเวลา ได้แก่ ก่อนช่วงกลางคริสต์ศตวรรษที่ ๑๘ มีชาวจีนผู้เจียนเป็นกลุ่มผู้อพยพหลัก เมื่อเข้าสู่ช่วงหลังของคริสต์ศตวรรษที่ ๑๘ กลุ่มผู้อพยพหลักเปลี่ยนมาเป็นชาวแต้จิ๋ว อันเนื่องมาจากการสนับสนุนของสมเด็จพระเจ้าตากสินผู้มีเชื้อสายแต้จิ๋ว และภายหลังคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ กลุ่มผู้อพยพหลักเป็นกลุ่มแรงงานชาวจีนที่เข้ามาตอบสนองต่อความต้องการแรงงานในการพัฒนาประเทศ

เรือสำเภาเป็นพาหนะสำคัญของการดำเนินการค้าระหว่างประเทศ และการอพยพมายังดินแดนต่าง ๆ ของชาวจีนในอดีต

นับแต่กลางคริสต์ศตวรรษที่ ๑๗ เป็นต้นมา พระมหากษัตริย์ไทยทรงดำเนินนโยบายสนับสนุนการอพยพของชาวจีนมาโดยตลอด ส่งผลให้พัฒนาการของสังคมจีนในไทยเป็นไปอย่างต่อเนื่องและราบรื่น ต่างกับสังคมจีนในบางประเทศ เช่น อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ที่เคยถูกเจ้าอาณานิคมตะวันตกกวาดล้าง ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการของสังคมจีนของทั้ง ๒ ประเทศ นอกจากนี้สังคมจีนในประเทศไทยยังปรากฏลักษณะเด่นสำคัญประการหนึ่งคือ การถูกผสมผสาน (assimilation) เป็นไทย แม้ว่าชาวจีนอพยพจะถูกผสมผสานเป็นไทย แต่เนื่องจากรัฐบาลยังคงนโยบายสนับสนุนการอพยพของชาวจีนอย่างต่อเนื่อง ทำให้ชาวจีนอพยพมีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อยมา กระทั่งเมื่อเข้าสู่ช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ สังคมจีนในประเทศไทยที่มีกลุ่มพ่อค้า กลุ่มองค์กรทางสังคม และกลุ่มขุนนางเชื้อสายจีนเป็นองค์ประกอบหลักกลายเป็นสังคมจีนที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ภาคที่ ๒ เป็นการศึกษาวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงนโยบายด้านชาวจีนโพ้นทะเลของรัฐบาลจีนตั้งแต่ช่วงหลังสงครามฝิ่นครั้งที่ ๒ (ค.ศ. ๑๘๕๐-๑๘๕๖) จนถึงสมัยรัฐบาลก๊กมินตั๋งที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมจีนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีการเปลี่ยนแปลงจากนโยบายที่มองชาวจีนโพ้นทะเลเป็นศัตรูมาเป็นนโยบายปกป้องคุ้มครองและใช้ประโยชน์จากชาวจีนโพ้นทะเลทั้งในทางการเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม อาทิ การจัดตั้งสถานกงสุลในดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของชาวจีนโพ้นทะเลและใช้เป็นสถานที่สำหรับติดต่อประสานงานด้านต่าง ๆ ระหว่างชาวจีนโพ้นทะเลกับรัฐบาล เช่น การขอรับบริจาคเงิน การเผยแพร่อุดมการณ์ทางการเมือง เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มอนุรักษนิยม และกลุ่มปฏิวัติที่ก่อตัวขึ้นช่วงปลายราชวงศ์ชิงต่างก็เผยแพร่กระแสชาตินิยมจีนมายังสังคมจีนโพ้นทะเลในดินแดนต่าง ๆ ทั่วภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้กระแสชาตินิยมจีนลูกโซ่ขึ้นในสังคมเกือบจะทั่วทั้งภูมิภาคของจีน โดยอาศัยเรื่องอัตลักษณ์ความเป็นจีนเป็นเครื่องมือสำคัญในการปลุกกระแสชาตินิยม

นับเป็นครั้งแรกที่มีการนำเรื่องอัตลักษณ์ความเป็นจีนมาสนทนาดล้องเข้ากับการเข้าร่วมมีบทบาทต่อการเมืองและเศรษฐกิจภายในจีนแผ่นดินใหญ่ของชาวจีนโพ้นทะเล การผสมผสานดล้องดังกล่าวดล้องสำคัญต่อการกระชับความสัมพันธ์ระหว่างสังคมจีนโพ้นทะเลในดินแดนต่าง ๆ ให้มีความใกล้ชิดกันมากยิ่งขึ้น ต่างจากในอดีตที่

สังคมจีนโพ้นทะเลในแต่ละดินแดนแทบจะไม่มี การติดต่อสัมพันธ์ใด ๆ ระหว่างกัน ยกเว้นเฉพาะเรื่องการค้า เมื่อเข้าสู่สมัยการปกครองของรัฐบาลก๊กมินตั๋ง กระแสชาตินิยมจีนดังกล่าวได้ขยายตัวไปสู่กระแส “ความรักชาติ” (patriotism) สังคมจีนโพ้นทะเลในช่วงเวลานั้นนอกจากจะมีความร่วมมือทางการเมืองอย่างใกล้ชิดกับจีนแผ่นดินใหญ่แล้วยังมีความร่วมมือในด้านต่าง ๆ อาทิ เศรษฐกิจ การค้า วัฒนธรรม การศึกษา รวมทั้งยังมีความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างสังคมจีนโพ้นทะเลด้วยกันเองอีกด้วย

นับตั้งแต่ปลายสมัยราชวงศ์ชิงเป็นต้นมา ชาวจีนโพ้นทะเลกลายเป็นกลุ่มพลังที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจและมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศจีน ชาวจีนโพ้นทะเลที่ประสบความสำเร็จทางเศรษฐกิจจากกลุ่มประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อาทิ ในอินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ และไทย เข้าไปลงทุนทำธุรกิจต่าง ๆ ในจีนแผ่นดินใหญ่โดยเฉพาะบริเวณมณฑลชายฝั่งทางตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งเป็นถิ่นฐานเดิมของชาวจีนโพ้นทะเลส่วนใหญ่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเริ่มแรกเข้าไปลงทุนด้านการเกษตร อุตสาหกรรม และการคมนาคม ก่อนจะขยายตัวเข้าสู่ธุรกิจพาณิชย์ เหมืองแร่ การเงิน และอสังหาริมทรัพย์ในเวลาต่อมา นอกจากนี้ แต่ละปีชาวจีนโพ้นทะเลในดินแดนดังกล่าวยังได้ส่งเงินกลับไปช่วยเหลือญาติพี่น้องในประเทศจีนปีละเป็นจำนวนมาก เงินเหล่านี้ถูกนำไปใช้เพื่อการบริโภคในชีวิตประจำวัน ช่วยกระตุ้นการเติบโตทางเศรษฐกิจของท้องถิ่นต่าง ๆ ขณะเดียวกันก็ช่วยชดเชยภาวะเสียเปรียบดุลการค้าของรัฐบาลจีนอีกด้วย

ตลอดช่วงทศวรรษ ๑๙๕๐ ถึงทศวรรษ ๑๙๘๐ เป็นช่วงที่สังคมจีนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญ เมื่อสังคมจีนค่อย ๆ ถูกผสมผสานเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมท้องถิ่น ส่งผลให้กลุ่มชาวจีนมีสถานะเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ (ethnic group) กลุ่มหนึ่งของแต่ละประเทศ สาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดสภาวะการณดังกล่าวมาจากการที่ดินแดนต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กลายมาเป็นประเทศเอกราชจากเจ้าอาณานิคมตะวันตก และดำเนินนโยบายผสมผสานชาวจีนเข้าเป็นชนชาติพื้นเมือง อย่างไรก็ตาม ในแต่ละประเทศก็มีความแตกต่างกัน เช่น ชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศมุสลิมอย่างอินโดนีเซียและมาเลเซียต้องเผชิญกับการถูกกีดกันทางเชื้อชาติที่ค่อนข้างรุนแรง ส่งผลกระทบต่อกระบวนการผสมผสานชาวจีนเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมท้องถิ่น ขณะที่ชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทยและฟิลิปปินส์สามารถผสมผสานเข้าเป็นส่วนหนึ่งของ

สังคมท้องถิ่นได้อย่างราบรื่น เป็นต้น

นอกจากนี้ ภายหลังการสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีนขึ้นเมื่อ ค.ศ. ๑๙๔๙ รัฐบาลจีนดำเนินนโยบายสนับสนุนให้ชาวจีนโพ้นทะเลโอนสัญชาติเป็นพลเมืองท้องถิ่น และจงรักภักดีต่อประเทศที่ตนเองตั้งถิ่นฐาน โดยมีสาเหตุสำคัญประการหนึ่งมาจาก ความแตกต่างทางอุดมการณ์การเมืองระหว่างจีนแผ่นดินใหญ่ (คอมมิวนิสต์) กับกลุ่มประเทศที่ชาวจีนโพ้นทะเลอาศัยอยู่ (ทุนนิยม) การดำเนินนโยบายดังกล่าว ส่งผลให้ สังคมจีนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ค่อย ๆ ถูกผสมผสานกลืนเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม ภายหลังการปฏิรูปเศรษฐกิจใน ค.ศ. ๑๙๗๘ นโยบายของ รัฐบาลจีนที่มีต่อชาวจีนโพ้นทะเลเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นอีกครั้งหนึ่ง เนื่องจากรัฐบาลจีน เล็งเห็นถึงศักยภาพทางเศรษฐกิจของกลุ่มชาวจีนโพ้นทะเล ดังนั้นรัฐบาลจีนจึงดำเนิน นโยบายต่าง ๆ ที่ช่วยส่งเสริมให้ชาวจีนโพ้นทะเลสามารถพัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจ ภายในประเทศที่ตนอาศัยอยู่ให้มากยิ่งขึ้น ขณะเดียวกันก็กระตุ้นให้ชาวจีนโพ้นทะเล เหล่านี้นำศักยภาพทางเศรษฐกิจที่มีอยู่กลับมาสร้างคุณภาพการก่อสร้างสรรค์เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของจีนแผ่นดินใหญ่

ภาคที่ ๓ เป็นการวิเคราะห์บทบาทและอิทธิพลของชาวจีนโพ้นทะเลที่มีต่อการ พัฒนาเศรษฐกิจของหลาย ๆ ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยผู้เขียนชี้ให้เห็น ภาพของธุรกิจขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่จำนวนมากล้วนแต่เป็นธุรกิจของ ชาวจีนโพ้นทะเล กลุ่มทุนชาวจีนโพ้นทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเอเชียตะวันออก ได้จึงกลายเป็นกลุ่มทุนหลักที่มีเครือข่ายการลงทุนระหว่างกันครอบคลุมทั่วทั้ง ภูมิภาคโดยมีกลุ่มทุนชาวจีนโพ้นทะเลจากสิงคโปร์ ฮองกง และได้หวันเป็นศูนย์กลาง นับตั้งแต่ทศวรรษ ๑๙๘๐ เป็นต้นมา เครือข่ายการค้าและการลงทุนของชาวจีนภายใน ภูมิภาคมีบทบาทในการกระตุ้นให้เกิดการผสมผสานทรัพยากรทางเศรษฐกิจ (economic resources) อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการของกลุ่มทุน ชาวจีนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับการค้าและการลงทุนในจีนแผ่นดินใหญ่ นับเป็น การวางรากฐานที่มั่นคงต่อการฟื้นฟูเครือข่ายการค้าของพ่อค้าชาวจีนในภูมิภาคเอเชีย ตะวันออกที่มีจีนแผ่นดินใหญ่เป็นศูนย์กลางขึ้นมาอีกครั้งหนึ่งดังเช่นที่เคยปรากฏมาเมื่อ ครั้งอดีต

นับตั้งแต่ช่วงทศวรรษ ๑๙๘๐ ภายหลังการดำเนินนโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจของ

รัฐบาลจีนเป็นต้นมา จีนแผ่นดินใหญ่กลายเป็นแหล่งดึงดูดกลุ่มทุนชาวจีนโพ้นทะเลซึ่งกำลังเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วตามการเติบโตของเศรษฐกิจในกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และกำลังแสวงหาแหล่งลงทุนใหม่ ๆ ที่มีศักยภาพ ขอบข่ายการลงทุนในช่วงเวลาดังกล่าวมิได้จำกัดอยู่เพียงแค่วิณณมณฑลชายฝั่งทางตะวันออกเฉียงใต้ของจีนเท่านั้น แต่กระจายไปยังบริเวณตอนเหนือและตอนกลางของประเทศจีนอีกด้วย โดยกลุ่มทุนชาวจีนที่เข้ามาลงทุนหลัก ๆ แล้วเป็นกลุ่มทุนจากฮ่องกง ไต้หวัน และกลุ่มทุนจากประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ๕ ประเทศ ได้แก่ สิงคโปร์ ไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์

นอกจากนี้ผู้เขียนยังบรรยายถึงสภาวะการณ์ของการอพยพออกสู่ต่างประเทศของชาวจีนนับตั้งแต่ช่วงทศวรรษ ๑๙๗๐ ซึ่งผู้เขียนมองว่าเป็นการอพยพครั้งใหม่ที่มีรูปแบบแตกต่างกับการอพยพในสมัยโบราณกล่าวคือ ผู้อพยพสมัยโบราณส่วนใหญ่เป็นผู้อพยพที่มีฐานะยากจน ไม่รู้หนังสือ จุดมุ่งหมายในการอพยพออกสู่ต่างประเทศก็เพื่อแสวงหาชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และจุดหมายปลายทางของการอพยพจำกัดอยู่เฉพาะประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นสำคัญ แต่ผู้อพยพรุ่นใหม่ส่วนใหญ่เป็นระดับชนชั้นกลางขึ้นไป ผู้เขียนแบ่งรูปแบบการอพยพสมัยใหม่แบ่งออกเป็น ๔ รูปแบบ ได้แก่ การศึกษาต่อต่างประเทศ (นักศึกษา) แรงงานไร้ทักษะ (unskilled labor) การอพยพเพื่อประกอบกิจการค้า และการส่งออกแรงงาน และจุดหมายปลายทางหลักของกลุ่มผู้อพยพอยู่ที่ประเทศพัฒนาแล้ว อาทิ สหรัฐอเมริกา แคนาดา ยุโรป และออสเตรเลีย ส่วนประเทศกำลังพัฒนาอย่างกลุ่มประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้นเป็นจุดหมายรอง จากสถิติผู้อพยพระหว่าง ค.ศ. ๒๐๐๗-๒๐๐๘ พบว่ามีจำนวนทั้งสิ้นประมาณ ๙.๕๘ ล้านคน แบ่งเป็นกลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว ๕.๘๕ ล้านคน กลุ่มประเทศกำลังพัฒนา ๓.๗๓ ล้านคน ในส่วนของกลุ่มประเทศกำลังพัฒนายังพบว่าอพยพเข้าสู่กลุ่มประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มากที่สุดคือ ๒.๕๓ ล้านคน

ผู้เขียนวิเคราะห์สาเหตุที่ชาวจีนอพยพสู่กลุ่มประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เอาไว้ที่น่าสนใจว่า สาเหตุสำคัญที่ส่งผลต่อสภาวะการณ์ดังกล่าวนี้มาจากความสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างจีนกับกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ดีขึ้นภายหลังการดำเนินนโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจของรัฐบาลจีน รวมถึงความร่วมมือทางเศรษฐกิจอย่างใกล้ชิดระหว่างจีนกับกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทั้งการค้า

การลงทุน การลงนามจัดตั้งเขตการค้าเสรีจีน-อาเซียน และการให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจแก่บางประเทศ อาทิ พม่า ลาว กัมพูชา เป็นต้น อีกทั้งยังมีสาเหตุมาจากการส่งออกแรงงานภาคการก่อสร้างที่รัฐบาลจีนเข้ามาประมูลรับเหมาในหลายประเทศ รวมทั้งไทยซึ่งเป็นหนึ่งในประเทศที่จีนส่งแรงงานภาคการก่อสร้างมามากที่สุด ขณะเดียวกันการปรับปรุงระบบการออกหนังสือผ่านแดนที่สะดวกรวดเร็ว และการพัฒนาการคมนาคมขนส่งทางอากาศที่เชื่อมต่อระหว่างจีนกับกลุ่มประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยังเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ชาวจีนอพยพรุ่นใหม่เดินทางเข้าสู่ภูมิภาคดังกล่าว

นอกจากนี้ ผู้เขียนยังบรรยายให้เห็นถึงจำนวนชาวจีน กลุ่มชาวจีนตามภาษาพูด และโครงสร้างการประกอบอาชีพของชาวจีนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นับตั้งแต่ช่วงหลังทศวรรษ ๑๙๕๐ เป็นต้นมา รวมถึงบรรยายให้เห็นถึงสภาพบทบาทของกลุ่มทุนชาวจีนที่มีต่อการรวมกลุ่มเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมองผ่านความสัมพันธ์ทางการค้าและการลงทุนระหว่างกัน การจัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีจีน-อาเซียน และบทบาทของกลุ่มทุนชาวจีนที่มีต่อเขตการค้าเสรีจีน-อาเซียน เป็นต้น หนังสือ 东亚华人社会的形成和发展：华商网络、移民与一体化趋势 (การก่อตัวและพัฒนาการของสังคมจีนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้：เครือข่ายการค้าของพ่อค้าชาวจีน การอพยพ และแนวโน้มการรวมกลุ่ม) จึงนับเป็นผลงานเขียนของนักวิชาการจีนเกี่ยวกับชาวจีนโพ้นทะเลที่ทรงคุณค่าเล่มหนึ่งที่ผู้สนใจศึกษาในประเด็นดังกล่าวมีอาจมองข้ามได้ และน่าจะมีการแปลเป็นภาษาไทย

